

HET HOUDEN, KWEKEN EN VERZORGEN VAN LICHANURA

Jan van het Meer,

Chopinpad 34, 1323 RZ Almere.

■ INLEIDING

Na zeer lange tijd zoeken heb ik in 1994 een koppel *Lichanura trivirgata roseofusca* weten te bemachtigen. Daar *Lichanura* al lange tijd op mijn verlanglijst stond, was ik hier uitermate blij mee. Tevens kon ik, geheel onverwacht, begin 1995 een koppel *Lichanura trivirgata trivirgata* van twee jaar oud kopen, die ik ook heb aangeschaft. Zoals ik dat altijd doe wanneer ik een nieuwe slangesoort aanschaft, had ik mij eerst verdiept in het wel en wee van het houden en verzorgen ervan. Dat is ook de reden dat ik een artikel heb geschreven met zoveel mogelijk informatie die ik heb verzameld uit literatuur en aangevuld heb met ervaringen van diverse kwekers. Tevens is het zo, dat ik deze informatie nu snel bij de hand heb en niet eerst allerlei literatuur moet naslaan of kwekers moet bellen als ik iets wil weten. Daarom hoop ik, dat dit artikel ook voor andere liefhebbers of toekomstige liefhebbers van deze soort/soorten ook een houvast of naslagwerk kan zijn.

■ ETYMOLOGIE

Het woord *Lichanura* is afgeleid van twee Griekse woorden, te weten:

- Lichanos: dit woord betekent wijsvinger;
- Oura: dit woord betekent staart.

Het woord 'trivirgata' is een samengesteld woord uit het Latijn en betekent 'drie strepen.' Dus samenvattend vertaald in het Nederlands betekent *Lichanura trivirgata*: wijsvingerstaart met drie strepen. Deze naam komt perfect overeen met de beschrijving als men deze dieren bekijkt: een wijsvingerachtige staart en drie strepen.

■ SOORTEN EN ONDERSOORTEN

Volgens de wetenschappelijke literatuur zijn er vier soorten/ondersoorten bekend, te weten:

- *Lichanura trivirgata roseofusca* (Cope 1868)
- *Lichanura trivirgata gracia* (Klauber 1931)
- *Lichanura trivirgata trivirgata* (Cope 1861)
- *Lichanura trivirgata bostici* (Ottley 1978)

Buiten de wetenschappelijk erkende soorten /ondersoorten is er ook nog een andere versie van indeling in soorten/ondersoorten. Deze ver-

deling is bij veel liefhebbers bekend, maar is niet in wetenschappelijk literatuur beschreven. De onderzoeker van deze soorten is David Spiteri. Volgens zijn beschrijvingen bestaan er de hieronder volgende soorten/ondersoorten:

- *Lichanura trivirgata trivirgata* (Cope 1861).
- *Lichanura trivirgata saslowi* (mid baja) (Spiteri 1978).
- *Lichanura trivirgata roseofusca* (Cope 1868).
- *Lichanura trivirgata myriolepis* (de meest voorkomende soort) (Cope 1868).
- *Lichanura trivirgata arizonae* (Spiteri).

Zoals te zien is zijn er twee soorten/ondersoorten die gelijk zijn aan de wetenschappelijke erkende soorten/ondersoorten. De overige soorten zijn 'nieuw'. Tevens worden in de beschrijving van David Spiteri de soorten *Lichanura trivirgata gracia* en *Lichanura trivirgata bostici* niet erkend. Omdat er verschillende meningen in het geding zijn, zal ik mij beperken tot de wetenschappelijk erkende soorten/ondersoorten.

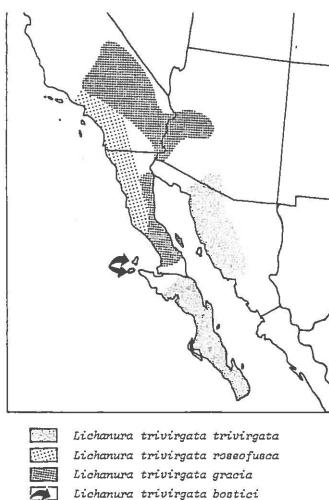
■ VERSPREIDINGSGEBIED

- *Lichanura trivirgata roseofusca*: komt voor in het zuidelijke kustgebied van Californië tot het noordelijke deel van Baja Californië (Mexico).
- *Lichanura trivirgata gracia*: wordt in rotsachtige gebieden van Zuidoost-Californië gevonden, de Mojavewoestijn en het noordoosten van Baja Californië.
- *Lichanura trivirgata trivirgata*: het zuidelijke deel van het Organipe National Park in Arizona,

Guaymas, Mexico, Baja Californië en in de Sonora woestijn van Mexico.

- *Lichanura trivirgata bostici*: komt voor op het eiland Cedros en Natividad in de golf van Californië.

Er zijn gebieden die elkaar overlappen, zie ook de kaart van de verspreidingsgebieden.

Verspreidingskaart van *Lichanura trivirgata*.

■ SOORTBESCHRIJVING

Lichanura trivirgata roseofusca

De kleur is afhankelijk van het gebied waar deze dieren voorkomen. Exemplaren in de buurt van San Diego zijn te herkennen aan hun zilveren tot blauwgrijze grondkleur en exemplaren die dicht bij de kust voorkomen hebben een veel donkerder grondkleur. Over de lengte lopen drie roze gekleurde strepen. De lengte van een volwassen exemplaar van deze soort is ca. 110 cm.

Lichanura trivirgata gracia

Drie gelijke strepen op een lichte ondergrond. De strepen zijn oranjebruin, oranje of rozebruin. Op de buik zitten meestal veel bruin gekleurde vlekjes.

Lichanura trivirgata trivirgata

Strakke donkerbruine strepen die soms bijna zwart zijn op een crèmekleurige ondergrond. Dit is een klein blijvende soort die in de regel niet groter wordt dan 65 cm.

Lichanura trivirgata bostici

Deze soort lijkt veel op de *Lichanura trivirgata trivirgata*, maar heeft kleine verschillen met betrekking tot de beschubbing. Wat exact de verschillen zijn heb ik helaas nergens kunnen vinden.

■ OUDERDIEREN

Lichanura trivirgata roseofusca

De vrouw heb ik in december 1994 aangeschaft en is vier à vijf jaar oud. De man heb ik in februari 1995 aangeschaft en is ca. drie jaar oud. Beide dieren zijn uit nakweek afkomstig. De man in kwestie is helaas veertien dagen na aanschaf overleden. Hij was bij aanschaf erg ondervoed en dat was uiterlijk goed te zien. Het gewicht van het dier was ± 90 gram en dat is voor een dier van die leeftijd te weinig. Zowel voor als na de aanschaf is de ontlasting nagekeken, maar hierin was niets onregelmatig gevonden. De eetlust van dit dier in die veertien dagen was erg groot en daarom heb ik het volop gevoerd. U zult zich misschien afvragen waarom ik het dier toch heb aangeschaft. De reden hiervoor is, dat er helaas heel erg moei-

lijk aan is te komen zowel in het binnen als buitenland.

Lichanura trivirgata trivirgata

Beide dieren heb ik van een kennis overgenomen; ze wogen beide ± 150 gram. De leeftijd van deze dieren is ongeveer twee jaar. Het zijn goede eters.

■ TERRARIUM

Het terrarium is gemaakt van geplastificeerd spaanplaat met aan de voorkant schuifruitjes met boven en onder enkele ventilatiegaten. De dieren houd ik per soort in een terrarium van 70x33x60 (lxbxh). De bodembedekking bestaat uit speelzand/zandbakzand. Een korte tijd heb ik gebruik gemaakt van zaagsel; dit was voor de dieren een succes maar niet voor mij. De dieren kropen en lagen het grootste gedeelte van de dag onder het zaagsel, zodat ze weinig of niet te zien waren. Verder is het terrarium aangekleed met kunststof planten, takken en stronken, dit om het terrarium wat leuker en natuurlijker te doen lijken. Tevens staat er een omgekeerde soort van bloempot in, zodat de dieren kunnen wegkruipen als zij dat nodig achten. En tot slot staat er een waterbak in en zit er een verwarmingsmat van 30x12 cm op de bodem geplakt.

■ TEMPERATUUR

De temperatuur in de terraria waarin de dieren worden gehouden wordt op twee manieren geregeld. Ten eerste met een halogeenspot. Het watertage van deze spot is 20 Watt, tevens dient het als

lichtvoorziening. Ten tweede een verwarmingsmat die ervoor zorgt, dat de temperatuur 's nachts tussen de 20 à 24°C blijft; deze temperatuur is plaatselijk. Behalve via deze twee manieren van verwarmen wordt ook nog de kamer waar de terraria in staan gehuisvest verwarmd, zodat het 24 uur lang niet beneden de 20 à 21°C wordt. De temperatuur varieert zomer en winter van minimaal 20°C 's nachts tot 40°C plaatselijk overdag, alleen tijdens de winterrust komt daar verandering in (zie kweek).

■ GESLACHTSONDERSCHIED

Het geslacht is over het algemeen makkelijk te bepalen. Dit komt, doordat de rudimentaire sporen bij de mannen goed zichtbaar en/of voelbaar zijn. Bij de vrouwen zijn deze sporen niet of nauwelijks zichtbaar en/of voelbaar.

Bij de *Lichanura trivirgata trivirgata* is het onderscheid duidelijker te zien dan bij de *Lichanura trivirgata roseofusca*. Dit is bij mijn dieren zo, het hoeft dus niet in te houden dat het voor alle dieren van deze soorten geldt. Voor absolute zekerheid kan men de dieren het best laten sonderen. LET OP: het sonderen van de dieren kan risico's, zoals beschadiging van geslachtsorganen, met zich meebrengen als het door onervaren personen wordt gedaan.

■ WINTERRUST

In de winter breng ik de brandduur van de halogeenspot van 12 uur naar 0 uur terug. Dit gebeurt in een periode van vier tot vijf weken in stappen

van twee uur. Tevens schakel ik, als de spot op 0 uur staat, de verwarmingsmat en de centrale verwarming uit.

Het is van belang om de dieren gedurende langere periode koel te houden. Die periode kan variëren van drie tot vijf maanden, afhankelijk van de soort en gebied van herkomst. Ik heb gedurende drie maanden (december tot eind februari) de vrouw van *Lichanura trivirgata roseofusca* koel gezet. Tijdens deze koele periode scheid ik de man van de vrouw; dit is niet noodzakelijk, want er zijn ook kweekresultaten gemeld als de dieren niet zijn gescheiden.

Het koppel *Lichanura trivirgata trivirgata* heb ik niet in winterrust gedaan. Dit is ook niet gebeurd bij de vorige eigenaar. Dit had voor mij te maken met het tijdstip waarop ik deze dieren heb aangeschaft. Aankomende winter (1995/1996) zullen alle dieren gedurende drie maanden in winterrust gaan. Begin maart doe ik in omgekeerde volgorde als hier boven is beschreven de verwarming en verlichting weer aan.

■ KWEEK

Maart/april worden de mannen bij de vrouwen gezet. En als het goed is zal de paring niet lang op zich laten wachten. Tijdens de dracht blijft de vrouw over het algemeen gewoon actief. Ze zal vaker de warmte opzoeken om de ontwikkeling van de eieren te bevorderen. Tevens kan ze tijdens de dracht voedsel weigeren, maar dit is per individu verschillend. Er zijn gevallen bekend dat de vrouw zich oprolt; daarmee lijkt ze op een broedend Pythonwijfje.

Daar deze dieren eierlevendbarend zijn, dat wil zeggen dat de eieren in het moederdier worden uitgedroefd en de jongen bij geboorte al volledig zijn volgroeid en direct uit het eivlies breken, heeft men geen broedstoof nodig om de eieren in uit te broeden. Na de worp is het van groot belang dat de vrouw goed wordt gevoerd, voordat ze in winterslaap/winterrust gaat.

■ JONGEN

Als de jongen geboren worden zijn ze tussen de 25 en 35 cm lang. Zoals je kunt opmerken zijn het relatief grote jongen. De jongen kan men twee à drie naakte nestmuisjes per week geven, het een en ander is zowel afhankelijk van de grootte van de jongen als van de grootte van het prooidier. Meestal eten de jongen snel na de geboorte, maar het kan soms ook wel een maand duren. Ook dat is afhankelijk van het individu net als de vraag of ze voor of na de eerste vervelling willen gaan eten. Over het algemeen zijn de jongen agressief. Dit valt vooral op, omdat de ouderdieren rustige en gemoedelijke dieren zijn. Persoonlijk denk ik dat het angst is, daar de jongen geen ander verweer hebben dan agressief gedrag. Een wetenswaardigheid: als een jong problemen heeft met zijn of haar vervelling kan men het volgende doen: gedurende twaalf uur in een pot met 2,5 cm water zetten waarna het dier probleemloos vervelt (Alan M. Granger).

■ VOEDSEL

Het voedsel dat ik geef varieert van nestmuizen

tot halfwasmuizen. De hoeveelheid die ik voer is afhankelijk van de eetlust van de dieren. In de regel komt het neer op een à twee halfwasmuizen in de zeven tot tien dagen.

Er kunnen ook periodes voorkomen dat de dieren enkele weken niet eten. Als de dieren gewoon actief blijven is er geen reden voor ongerustheid. Bij andere kwekers staan ook jonge nestratten op het slangemenu.

In sommige literatuur wordt geschreven dat *Lichanura* geen grote prooien, volwassen muizen, kan verorberen, omdat dan de kans groot is dat ze haar prooi uitbraakt. Zelf geef ik ook geen grote prooien, maar uit informatie van andere liefhebbers heb ik vernomen, dat hun volwassen dieren zonder problemen volwassen muizen verorberen. Hierbij wil ik wel opmerken, dat de vrouwen doorgaans grotere eters zijn dan de mannen.

■ TOT SLOT

Lichanura is relatief makkelijk om te houden. Het zijn rustige en vriendelijke dieren en met goede verzorging kan men er veel plezier aan beleven. Het is helaas jammer, dat er maar weinig dieren in Nederland zijn, misschien verandert dat wel na het lezen van dit artikel.

Tevens wil ik iedereen oproepen die *Lichanura* in zijn of haar bezit heeft of weet te zitten, contact met mij op te nemen, zodat er misschien een stamboek kan worden opgezet. In ieder geval vind ik het van belang dat deze dieren voor Nederland worden behouden.

Lichanura trivirgata roseofusca

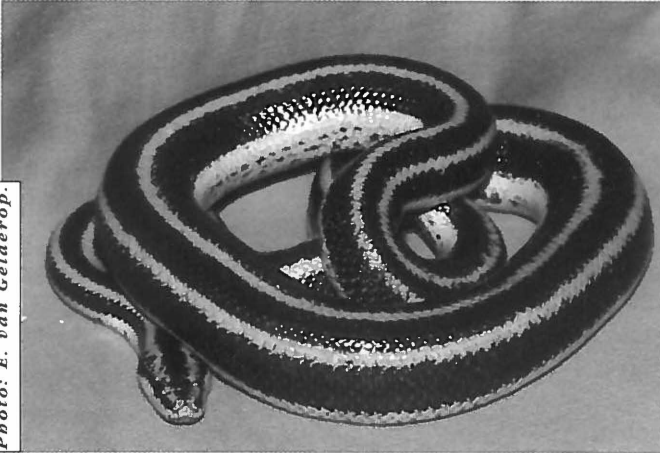
Photo: E. van Gelderop.

Lichanura trivirgata gracia

Photo: E. van Gelderop.

Photo: E. van Gelderop.

Lichanura trivirgata trivirgata

■ LITERATUUR

- Granger, A.M. (1982). *Lichanura trivirgata gracia*, *The Herptile* vol. 7 (3): 5-7.
- Marx, A. *De verzorging en kweek van de californische roze boa Lichanura trivirgata roseofusca*.
- Mills, M. *Voortplanting van Lichanura in gevangenschap. Literatura Serpentium* 9 (1989) 45-47.
- Pols, J. van der. (1986) *Verzorging en kweek van de rosy-boa Lichanura trivirgata roseofusca. Literatura Serpentium* 6 (1):43
- Spiteri D.G. (1993). *Rosy Boas. The vivarium* 5 (13).
- Walls, J.G. *Boas rosy and ground*.

■